

Het beginpunt van de discussie: hoe we vaak op een uiterste grens lijken te zitten, maar toch blijven doorgaan. Waar naar-toe? We lijken elk gevoel voor richting kwijt. De vragen waar we dagelijks een antwoord op moeten formuleren: wie ben ik, wat wil ik en hoe ga ik dat realiseren, blijven op verschillende niveaus achter ons aanzitten en jagen ons voort. Ik heb het idee dat we ons gedwongen voelen om daar een antwoord op te kunnen geven, anders moeten we toegeven dat we geen volwaardige individuen zijn en verliezen we onze rechten in deze samenleving. Het probleem is waarschijnlijk niet nieuw, ik denk ook niet dat het de schuld is van de kapitalistische samenleving. Misschien is het de prijs die we moeten betalen voor het leven in een democratie?

Het is een soort voyeurisme, aangezien ik niet kijk waarnaar ik hoor te kijken, maar meer vrijheid neem. Het heeft in die zin veel weg van een theatersituatie waarbij ik als toeschouwer betaald heb om overall naar te mogen kijken. Maar het is geen esthetische flow, ik ben niet losgekoppeld van wat ik zie. We zijn geen autonome individuen, maar onderdelen van een continu veranderend 'groupuscule'. De manier waarop ik om mij heen kijk heeft iets voyeuristisch, maar er zit ook een verlangen in om iets te delen. En het is op dat laatste punt dat we weer uitkomen bij het theater.

Deze tekst van de Tocqueville achtervolgt mij nu al een jaar. De maatschappij waarin we leven garandeert een zekere individuele vrijheid, maar in ruil daarvoor hebben we iets ingeleverd, een grootsheid waarover we alleen nog nostalgisch kunnen doen. Ik heb alleen weinig zin om nog een groots, gepassioneerd mens te willen zijn. Ik heb te veel van hen een zinloos leven zien lijden en voor hun tijd ten onder zien gaan in een groteske finale. Mijn verlangen gaat eerder uit naar een vredig bestaan tussen de menigte. De liefde die ik voel, wil ik op maat gemaakt van de realiteit om me heen. Ik heb geen behoefte meer om te ontsnappen.

Als liefde (of theater) de katalysator is waar we het over hebben, waar bestaat die liefde dan uit? Wat is de aard van onze onrust? Is de liefde (of het theater) vandaag dan kleiner geworden, minder gericht op het ontsnappen of deelnemen aan iets groots en meeslepend? Gaat liefde (of theater) vandaag eerder over het onderkennen van de realiteit om ons heen, het blootgeven van onze intimiteit en onze kleinheid?

Hier komen we denk ik op een punt waar liefde en theater zich van elkaar loskoppelen. Ik heb het gevoel dat de liefde voor het theater inderdaad kleiner geworden is, in de zin van: minder ontsnappen, laten meeslepen, grootse gevoelens.

Wat is liefde anders dan iets buiten ons wat ons raakt?

'Als u denkt dat het nuttig is om iemands intellectuele en morele activiteiten af te stemmen op de noodzakelijkheden van het fysieke leven en ze te gebruiken om welzijn te creëren, als u denkt dat de mens meer te winnen heeft bij ratio dan bij genialiteit, als het uw doel is geen heroïsche deugden te creëren maar liever rustige gewoonten... als naar uw mening het belangrijkste doel van de regering niet moet zijn de grootste mogelijke kracht en glorie voor de natie als geheel na te streven, maar voor ieder individu in die natie het grootst mogelijke welzijn te fourneren... dan is het goed om voor iedereen gelijke voorwaarden te scheppen en een democratisch bestel te vestigen.'
(Alexis de Tocqueville, *Over de democratie in Amerika*)

Maar hoe verhoudt ons hedendaags theater zich daartoe? En zit daar de sleutel van mijn liefde ervoor? Ik weet het zo net nog niet.

Niet voor niks doen je kleinmenselijke treinbeschrijvingen mij aan personages van *In de Gloria* denken, waar we met z'n allen soms tranenlachend bulderen over de tragedie van dat schijnbaar banale (on)vermogen.

Als we vandaag in een grote angst-droom leven, moeten we het dan alleen nog over liefde hebben, of is dat ook weer escapisme?

Ik geloof dat het theater via een aantal sporen toch (opnieuw/nog altijd) op zoek gaat naar intense gevoelens, grootse verhalen (met of zonder tekst), rituelen, intimiteit. Dat aan de bron daarvan de banale, alledaagse gang van zaken kan liggen, spreekt dit voor mij niet tegen. Wel integendeel. Nietsvermoedende treinreizigers, routineuze zwembadbezoekers, zorgvuldig geprepareerde feesttafels of strompelende luie slapers. Het is geen toeval dat de laatste voorstelling die ik van je zag, mij het meest geraakt heeft. Op een subliem snijpunt van banale herkenning, vervreemdend medelijden en voyeuristische aantrekkingskracht. En daaronder die ongrijpbare, onheilspellende grondtoon.